

Литературна ушалгаар технологическа карта

Дармаева Сэсэг Цыреновна, Хэжэнгын аймагай Ушхайтын эхин хургуули ба хүүгэдэй сэсэрлиг

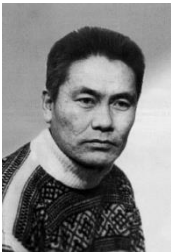
Темэ	<u>«Хэшэгээр баян намар буряад уран зохёолшодой зохёолнууд соо»</u>
Хэшээлэй янза	Шэнэ материал ойлгуулалгын (Шэнэ темэ үзэлгэ)
Зорилго	Уран зохёолшод Г.Дашабыловой, Ц.-Д. Хамаевай, Д. Мадасоной зохёолнуудтай танилсалга; уран аргуудай хүсөөр өөрынгөө сэдхэлэй байдал, мэдэрэл үргэлжэлхэн үгын болон шүлэглэлхэн текстнүүд соогоо яажа дамжуулнаб гэжэ ажаглаха шадабарияа нарижуулан үргэдхэхэ.
хуралсалай түсэблэхэн дүнгүүд	
Литературна уншалгын шадабари (Предметные результаты)	Зохёолой гол удха ойлгохо, элтирүүлхэ, элдэб аргуудые хэрэглэжэ зохёолой анализ хэжэ шадаха; ойлгон уншажа шадаха шадабарийн гол удха саашанхи хуралсалда хэрэгтэйень ойлгохо; уншаһан зохёолойнгоо сэдэб бээ даанги тайлбарилан элирүүжэ шадаха шадабарияа нарижуулан үргэдхэхэ;
Үхибүүнэй өөртэ хабаатай дүнгүүд (личностные результаты)	хурагша бүхэн өөрыгөө «эрхим хурагшаб» гэжэ мэдэржэ, литературна уншалгын хэшээлнүүдтэ мүн уншалгын ябасада хандалгаяа хэлгэжэ, хургуулийн бодото байдалые ойлгожо хураха; өөрынгөө ханал бодол аман хэлэлгээр харуулха; бээ даагаад өөрын шэлэлхэн жэшээгээр гү, али критерээр өөрынгөө дүүргэхэн үйлэ хэрэгүүдтэ сэгнэлтэ үгэжэ шадаха болохо.
Бээ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):	Ном соо хэрэгтэй зохёолоо оложо шадаха шадабарияа нарижуулха; уншагшын болон шагнагшын хуури хуралсалай тодорхой зорилгодо үндэлхэн абажа бэлүүлжэ шадаха болоһон шадабарияа нарижуулха; бээ даагаад хэшээлэй сэдэб болон гол зорилгонуудые тобшоор найруулан хэлэхэ; уншагшын болон шагнагшын хуури хуралсалай тодорхой зорилгодо үндэлхэн абажа бэлүүлжэ шадаха болоһон шадабарияа нарижуулха;
Оршон тойроние шудалха шадабари (познавательные УУД):	Номоор бээ даажа хүдэлжэ хэрэгтэй мэдэсэл оложо шадаха шадабарияа нарижуулан үргэдхэхэ; хэрэгтэй үгэнүүдые оложо шадаха, тулга үгэнүүдые хэрэглэжэ ханалаа хэлэжэ шадаха; текст соо удаа дараалуулгын холбоонуудые оложо байгуулжа шадаха, текстын удхаар ханалаа хэлэжэ шадаха; Ойлгоһон юумэе,дүтэрхыгөөр хөөрөжэ хураха;
Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):	Уншаһан зохёолойнгоо удхаар асуудалнуудта харюусаха; нүхэдөөрөө суг хамта хүдэлхэдөө бэе бээ шагнажа, дуулажа, хэлэлхэн юумэндэнь анхаралаа хандуулжа шадаха шадабарияа нарижуулан үргэдхэхэ, тиин өөрынгөө ханал бодол хөөрэхые бэлэн байха.
Гэгээрэлгын (образовательна) ресурснууд, хэрэгсэл:	С.Ц. Содномов,О.В.Ринчинова «Литературна уншалга», ноутбук, презентаци, мультимедийнэ проектор, словарна үгэнүүд, ажалай дэбтэр, схемэ, зурагууд, карточка.

Хэшээлэй ябаса:

Хэшээлэй дидактическа байгуулалга	Багшын ажал ябуулга	Нурагшын ажал ябуулга
I. Эмхидхэлэй үе	<p>- Сайн байна, үхибүүд! – Булта хэшээлдээ бэлэн гүт? Мүнөөдэр бэрхээр ажалаа хэхэт гэжэ би найданаб.</p> <p style="text-align: center;">ХОНХО, ХОНХО НАЯРБА ХҮБҮҮД БАСАГАД АНХАРБА. МҮНӨӨ ХЭШЭЭЛ ЭХИЛХЭНЬ, БУЛТА БАЙНААР ШАГНАЯ! (1 СЛАЙД)</p>	<p>-Хэшээлдээ найнаар ажаллахабди, Бидэ бэрхэбди!</p>
II. Бэлэдхэлэй хөөрэлдөөн	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="flex: 1;"> <p>-Экран руу анхарагты (обратите внимание), бодожо үзөөд хэлэхэ, ямар жэлэй саг энэ зураг харуулнаб? (2 СЛАЙД)</p> <p>-Зунай хойно ямар жэлэй саг ерэдэг бэ?</p> <p>-Энэ зунай сагай иллюстрациин юуень ондоо болгоо наа намарай саг болохоб?</p> <p>- Намарай зураг болохын тула ямар шэрын үнгэнүүд хэрэглэхэб?</p> <p>- Ямар гоё олон үнгэтэйб намарай саг! Тиимэ гу, үхибүүд?</p> <p>-Юун тухай хэшээлдээ хөөрэлдэхэбди гэжэ таанад тухайлба гүт?</p> <p>-Булта хэшээлэйнгээ зорилгонууды табяад үзэе, үхибүүд:</p> <p style="padding-left: 20px;">- Бидэ <u>танилсахабди</u>... (нэгэ хэды вариант нуранаб)</p> <p style="padding-left: 20px;">-Юумэндэ <u>нурахаяа үргэлжэлүүлхэбди</u> ... (нэгэ хэды вариант нуранаб)</p> </div> <div style="flex: 1; text-align: center;"> </div> </div>	<p>-Зунай саг,зунай ой....</p> <p>-Намар</p> <p>- Шара, шара улаан г.м. набшаһанууды нэмэхэ.</p> <p>- Шара улаан шара, улан, хүрин, хүри улаан.</p> <p>- Тиимэ</p> <p>-Намар тухай</p> <p>- намар тухай зохёолнуудтай танилсахабди;</p> <p>- уран гоёор зохёолнууды уншаха, анализ хэхэбди, зохёолнуудай удхаар өөрынгөө һанамжа хэлэжэ нурахабди....</p>

	<p>- Тобшолол: Буряад уран зохёолшодой Г. Дашабыловой, Д. Мадасоной, Ц.-Д. Хамаевай зохёолнуудтай танилсахабди, <u>толгой холболго</u> гэжэ юун бэ мэдэхэ болохобди. (3СЛАЙД)</p>	
<p>III. Шэнэ темэтэй танилсалга</p>	<p>-Мүнөө Г. Дашабыловой шүлэг уншахам.</p> <p>Дашабылов Георгий</p> <p>-Таанад поэдэй зураһан байгаалиин үзэгдэлэй зурагуудые нюдөө хаагаад ханаандаа оруулжа туршыт даа. (Я начинаю читать, а вы попробуйте с закрытыми глазами представить картины природы, которые рисует поэт.)</p> <p>(Хүгжэм - П.Чайковский «Времена года» аалиханаар эдэлнэ, тэрэнэй фон дээрэ багша шүлэг уншана). (4 СЛАЙД)</p> <p>-Үхибүүд, ямар байгаалиин үзэгдэлэй зурагуудые ханаандаа оруулбабта? (нэгэ хэды ханамжанууд)</p> <p>- Ямар сэдхэлэй байдал таанадта поэдэй зураһан байгаалиин үзэгдэлэй зурагууд бии болгоогооб? (Какое настроение у вас создают картины природы, описанные поэтом?) (нэгэ хэды ханамжанууд)</p>	<p>хурагшад поэдэй зураһан байгаалиин үзэгдэлэй зурагуудые нюдөө хаагаад ханаандаа оруулжа туршана</p> <p>нэгэ хэды ханамжанууд</p> <p>нэгэ хэды ханамжанууд</p>
<p>Ном дээрэ хүдэлмэри</p>	<p>- Номоо 14-дэхи нюурта тайлая.</p> <p>-Бээ даагаад шүлэг нэгэ дахин уншаха.</p> <p>-Уншаад асуудалда харюу бэлдэхэ. Намарай найхан сагай ерэнэн тухай автор ямар үүгэнүүдээр харуулнаб?</p>	<p>- Бээ даагаад уншана</p> <p>-Намарай найхан сагай ерэнэн тухай автор ямар үүгэнүүдээр харуулнаб? (харюу үгэнэ)</p>

<p>Словарна хүдэлмэри</p>	<p>- Анхаралаа слайдада табинабди, өөр соогоо уншагты, тиигээд рядһаа нэгэн хүн нэгэ үгэ шангаар уншаха. (5СЛАЙД)</p> <p>АЛАС (дээгүүр) - в дальние выси (высоко); ХАНГАЛ (үнэрөөр) - ароматный (запах); НАМЖАА (нуга) - обширные (луга); АДАР (таряа) - огромное, громадное (зерно, хлеба); НАЛГАЙ (дүрсөө)- ласковый, (облик); МОРДОБО (шубууд)-отправиться в путь ХУЛһАН (хагдарба)-камыш (высыхать, желтеть) ХАДАБА (таряагаа)-убирать (хлеб)</p> <p>Тобшолол: Бидэ шүлэгэй танигдаагүй үгэнүүдэй удхыень ойлгожо абаабди.</p>	<p>хурагшад шагнана, харана, уншана</p> <p>АЛАС (дээгүүр) - в дальние выси (высоко); ХАНГАЛ (үнэрөөр) - ароматный (запах); НАМЖАА (нуга) - обширные (луга); АДАР (таряа) - огромное, громадное (зерно, хлеба); НАЛГАЙ (дүрсөө)- ласковый, (облик). МОРДОБО (шубууд)-отправиться в путь ХУЛһАН (хагдарба)-камыш (высыхать, желтеть) ХАДАБА (таряагаа)-убирать (хлеб)</p> <p>Тобшолол: Бидэ шүлэгэй танигдаагүй үгэнүүдэй удхыень ойлгожо абаабди.</p>
<p><u>Толгой холболго</u> <u>тухай мэдэсэ абалга</u></p>	<p>-Бадаг бадагаар уншалга, хүдэлмэри.</p> <p>Г.Дашабыловой «Намар» гэхэн шүлэгэй нэгэдэхи бадаг соо ороһон хоёр мүүрнүүдэй түрүүшын хоёр үгэнүүд «а» абьяанһаа (атлас, алас), гурбадахи. Дүрбэдэхи мүннүүдын «х» абьяанһаа (Хамар-дабаан, Хангал) эхилнэ. Иигэжэ бадаг соо ороһон мүүрнүүдэй эхин абьяануудай адли байдагыг <u>толгой холболго</u> гэжэ нэрлэдэг.</p> <p>-Толгой холболго олое. (набша-намжаа, адар-арюун, баян-бардам, хабар-халуун)</p> <p>Тобшолол: Бадаг соо ороһон мүүрнүүдэй эхин абьяануудай адли байдагыг <u>толгой холболго</u> гэжэ нэрлэдэг. (6СЛАЙД)</p>	<p>Бадаг бадагаар уншана, бадаг дээрэ хүдэлнэ.</p> <p>-анхаралтайгаар шагнана, хадуужа абана</p> <p>- набша-намжаа, адар-арюун, баян-бардам, хабар-халуун</p> <p>- Бадаг соо ороһон мүүрнүүдэй эхин абьяануудай адли байдагыг <u>толгой холболго</u> гэжэ нэрлэдэг.</p>
<p>IV. Физминутка</p>	<p>-Мүнөө бэсынгээ шалаа гаргая. - Булта бодохыетнай гуйнаб. Танай зорилго: -хэрбээ шанга шууяа татаһан хэршэгэнээн ба набша намаагай харшаганаан дуулааһаа- дээшээ дэбхэрэнгэй альгаа тархи</p>	<p>1. <u>Шанга шууяан</u> - дээшээ дэбхэрэнгэй альгаа тархи дээгүүрэй ташаад абана; 2. <u>Аалихан (аргаахан) шууяан</u> - хүдэлэнгүй нууна;</p>

	<p>дээгүүрэй ташаад абаха ёһотойг; - хэрбээ аалихан (аргаахан) шууяа татаһан хэршэгэнээн ба набша намаагай харшаганаан дуулааһаа- һуугаад хүдэлэнгүй байха; - хэрбээ алининишье дуулаагүйһаа – өөрыгөө тойруулан эрьелдэхэ <u>(аудиозапись хэргэлгэ)</u>. (7СЛАЙД)</p>	<p>3. Алининишье үгы - өөрыгөө тойруулан эрьелдэнэ.</p>
<p>V. Шэнэ темэ бэхижүүлгэ</p>	<p>-Номоо 15 нюурта тайланабди. - Юун гэжэ нэрэтэй зохёолнууд бэ? - Ямар жанрай зохёолнууд бэ? - Рассказ ба шүлэг хоерой илгаа хэлэхэ. -Авторнуудын хэд бэ?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <p style="text-align: center;">Хамаев Цырен-Дондок Мадасон Дольён</p> <p>-Эдэ зохёолнуудые уншаад иимэ асуудалнуудта харюу олохобди: 1.Намарай байгаалида ямар хубилалтанууд болоноб? 2.Юундэ хүнүүд намарай сагые «хэшэгээр баян» гэжэ хэлсэдэг бэ?</p> <p>-Бүхэлеэрнь текст уншалга. - Асуудалнуудта харюусагты.</p>	<p>-нэрыень уншана -1.рассказ; 2. шүлэг. - Рассказ ба шүлэг хоерой илгаа хэлэнэ.</p> <p>1.Намарай байгаалида ямар хубилалтанууд болоноб? 2.Юундэ хүнүүд намарай сагые «хэшэгээр баян» гэжэ хэлсэдэг бэ?</p> <p>- Үхибүүд шэмээгүй аман соогоо уншана - асуудалнуудта харюусана</p>
	<p>- Ажалаа үргэлжэлэе. Карточка урда табяад, уншая (примеч. энэ даабари ажалай дэбтэр соо хэхэдэ болохо). - Даабари шангаар.... - Үгтэһэн багахан текст уншана...</p>	<p>-карточкаар хүдэлмэри</p> <p>- нэгэ хүн уншана - нэгэ хүн уншана</p>

	<p><u>Карточкаар ажал хэхэдээ нэгэ вариантыень шэлэхэ:</u></p> <div> <p><u>1 вариант (карточкаар хүдэлмэри)</u></p> <p>- Амитан бүхэн намартаа юу хэнэб гэжэ нэгэ-нэгээр хурагшад <u>интерактивна самбарта</u> гараад бэшэхэ.. <u>Шалгалта интерактивна самбартаа</u> хурагшадай бэшэхээр. (Зүб хаань-ногоон карточка үргэнэ, буруу хаань-улаан карточка). Зүб бурууень заһана.</p> </div> <div> <p><u>2 вариант (карточкаар хүдэлмэри)</u></p> <p>- Амитан бүхэн намартаа юу хэнэб гэжэ таблица соогоо булта үхибүүд бэшэнэ. - Шалгалта Слайдаар (8 Слайд) -Хэн зүб хээб-ногоон карточка, буруу хаань-улаан карточка.</p> </div>	<p>-булта хурагшад карточка соо харюугаа бэшэнэ</p> <p>- нэгэ-нэгээр интерактивна самбарта гараад бэшэнэ, бэшэн харюугаа таблица соо бэшэнэ.</p> <p>- хурагшад уншана, Зүб хаань-ногоон карточка үргэнэ, буруу хаань-улаан карточка, зүб бурууень заһана.</p> <p>- таблица соогоо үхибүүд харюугаа бэшэнэ -шалгалтаяа слайдаар үнгэргэнэ - хурагшад уншана, Зүб хаань-ногоон карточка үргэнэ, буруу хаань-улаан карточка, зүб бурууень заһана.</p>
VI. Хэшээлэй дүн	<p>- Мүнөөдэр бидэ юун тухай хөөрэлдэбэбди?</p> <p>-Намар тухай юу уншабабди?</p> <p>-Хэд бэ авторнуудын?</p> <p>-Авторнууд зохёолнууд соогоо юу харуулхаяа һанааб?</p> <p>-Үшөө бидэ юу мэдэхэ болообибди?</p> <p>- Толгой холболго гэжэ юун бэ?</p> <p>-Хэшээлэйнгээ зорилгонууды дүүргээгүбди?</p>	<p>-Намар тухай</p> <p>-шүлэг, рассказ</p> <p>- Ухибуудэйхарюу</p> <p>-Намарай саг гоё гэжэ</p> <p>-Толгой холболго</p> <p>- Бадаг соо ороһон мүүрнүүдэй эхин абяануудай адли байдагы <u>толгой холболго</u> гэжэ нэрлэдэг.</p> <p>- Ухибуудэй харюу</p>
VII. Рефлекси	<p>-Үхибүүд, хайнаар хүдэлбэт. Бэрхэнүүд! Ажал хэһэнэйхи клёнһоо набша абахыетнай дурадханаб.</p> <p>1) Хэрбээ хэшээл соо хуу юумэ ойлгоо хаа, хуу ажалаа үрдээ хаа, ямаршые бэрхэшээл дутагдал үзөөгүй хаа (не испытывали никаких трудностей), хэшээл соо һонирхолтой байгаа хаа – шара улаан набша абана.</p>	<p>Клёнһоо набша шэлэн абана,</p> <p>- өөрыгөө сэгнэнэ</p>

	<p>2) Хэрбээ хэшээл соо ямаршые бэрхэшээл үзөө хаа (испытали какие-то затруднения), бүхэлидөө шадаад <u>сэдьхэлээ</u> ханалга хэшээлһээ абаа хаа – шара набша абана.</p> <p>3) Хэрбээ хэшээл соо даабаринууд хүндэ шэнги байгаад мүнөө хэшээлэй хойно хүнгэхэн хүсэлэлгэ гаргаа хаа (испытываете легкое напряжение) - улаан набша абана.</p>	
VIII. Гэрэй даабари	<p>Клёной набшын ара талада шэлэн абалгатай гэрэй даабари дурадхагдана:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Намар минии нюдөөр» темэдэ зураг зураха, хөөрэхэ;; 2. Намар оньһон үгэнууд ба хошоо үгэнууд соо (3-5); 3. Орооһон тухай хөөрэлдэхэ, мэдэсэ абаха. <p>-Эдээн сооһоо хоёр даабари шэлэжэ бэшэхэ.</p>	Шэлэжэ 2 даабари хээд ерэхэ